

16.2.2017

Asia: Hallituksen esitys 266/2016 eduskunnalle laeiksi ampuma-aselain, rikoslain 41 luvun 1 §:n ja poliisilain 2 luvun 6 §:n muuttamisesta.

Asealan Elinkeinonharjoittajat ry. kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa.

Asealan Elinkeinonharjoittajat ry. pitää esitettyjä muutoksia pääosin hyvinä. Muutamiin kohtiin esityksessä haluamme kuitenkin lausua.

25§ Velvollisuus tiedoston pitämiseen ja yksilöintitietojen ilmoittaminen asetietojärjestelmään sekä 89 a § ilmoitus patruunoiden luovutuksesta

Ase-elinkeinonharjoittajan velvollisuus ilmoittaa hallussaan olevat **ampuma-aseiden ja luvan varaisten aseiden osien** yksilötiedot sähköistä asiointia käyttäen poliisin asetietojärjestelmään on sinällään kannatettava ehdotus, mutta vaatii vielä yksityiskohtien hiomista yhteistyönä lainsäätäjän ja ase-elinkeinonharjoittajien kesken. Ase-elinkeinonharjoittajien oikeusturvan kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että järjestelmään tehdyistä ilmoituksista tulee ”todistus” myöhempää tarkastelua varten ja että inhimillisten virheiden oikaisu on mahdollista. Tietoturva-asiat tulee myös selvittää. Toivommekin, että saamme olla mukana ampuma-aseasetuksen valmistelutyössä.

Patruunoiden osalta ilmoitusvelvollisuus ei ole yksiselitteinen. Ilmoitusvelvollisuuden hyödyt suhteessa saavutettuihin tavoitteisiin ovat vielä jääneet hämärän peittoon. Patruunoiden valmistajilla ja maahantuojilla on pääosin valmiudet ilmoittaa valmistetut ja maahantuodut patruunat viranomaisille, kunhan käytettäviä formaatteja on useita. Mahdollisuus ilmoitukseen rajoittuu patruunan valmistustietoihin (määrät, kaliiberit ym, yleensä tietoihin, jotka löytyvät viivakoodin takaa) Sarjanumero-/lottinumeroseurantaa järjestelmät eivät tue.

Vähittäiskauppaa käyvien ase-elinkeinonharjoittajien osalta ilmoitusvelvollisuus olisi näillä tiedoin erittäin työllistävä ja tulee nyt olemassa olevien tietojen nojalla aiheuttamaan mahdollista ruuhkautumista erityisesti kiireisinä sesonkiaikoina. Patruunat ovat aseiden

omistajille kulutustavaraa, joten mitä hyötyä viranomaiselle on tiedosta, että harrastaja X on ostanut 250 kpl haulikonpatruunaa ja 1000 kpl .223 patruunaa tammikuussa 201X? Lainkohdan tarkoituksenmukaisuutta olisi syytä miettiä ja jos osoittautuu, kuten nyt näyttää, ettei ilmoitusvelvollisuus tuo kenellekään lisäarvoa tai lisää aseturvallisuutta on lain kohdasta luovuttava. Jos ehdotetusta lainkohdasta ei luovuta, on ehdotusta kehitettävä yhteistyössä lainsäätäjän ja ase-elinkeinonharjoittajien kesken.

Esityksessä oleva kohta, joka koskee **ase-elinkeinonharjoittajan korjattavana tai säilytettävänä olevia ampuma-aseita**. Alkuperäisen esityksen, johon lausuttiin elokuussa 2016, sanamuodon mukaan ilmoitus koski ase-elinkeinonharjoittajan korjattavana tai säilytettävänä yli 90 päivää olevia ampuma-aseita tai aseiden osia. Ilmoitus olisi tullut tehdä 30 päivän kuluessa siitä, kun aseet tai osat ovat siirtyneet ase-elinkeinonharjoittajan hallintaan. Tätä ehdotusta kritisoiimme ongelmallisena siksi, ettei korjattavien tuotteiden osalta välttämättä voi tietää meneekö korjauksessa yli vai alle 90 päivää. Nyt ilmoitus koskisi kaikkia ase-elinkeinonharjoittajan korjattavana ja säilytettävänä olevia ampuma-aseita ja aseiden osia (luvanvaraisia aseiden osia). Ilmoitus tulisi tehdä 10 päivän kuluessa siitä, kun esine on siirtynyt ase-elinkeinonharjoittajan haltuun. Pykälän kohta on edelleen hyvin epäselvä ja tulee joka tapauksessa aiheuttamaan valtavan määrän kirjauksia asetietojärjestelmään, mutta lisääkö se aseturvallisuutta vai vain työmäärää ase-elinkeinonharjoittajille.

Esimerkkinä ase, jonka takuu-aika on 5 vuotta. Asiakas on ostanut aseiden vähittäisliikkeestä ja kun kaksi vuotta on kulunut, asiakas toimittaa aseiden liikkeeseen viestillä "ei toimi -> tekee syöttöhäiriöitä". Vähittäisliike toimittaa aseiden maahantuojaalle asiakkaan viestillä. Ase vastaanotetaan maahantuojaalle ja todetaan sen olevan erittäin likainen ja huoltamatta. Ensimmäiseksi maahantuojan on huollettava ase ja mentävä ampumaradalle koe-ampumaan se, jotta voidaan todentaa mahdollinen vika. Jos ase toimii moitteettomasti, on ilmeistä, että toimintahäiriöt ovat johtuneet huollon puutteesta ja ase palautetaan ilman korjausta vähittäisliikkeeseen, joka palauttaa sen asiakkaalle. Toinen mahdollisuus on, että koeammunnoissa ase ei toimi, jolloin maahantuoja toimittaa aseiden aseseppälle korjattavaksi ja vasta korjauksen jälkeen ase palautetaan vähittäisliikkeeseen ja sieltä aseiden omistajalle. Kuka ilmoittaa ja koska ja onko ase ollut korjattavana vai vain huollossa?

Esimerkiksi tukin vaihto tai supistajaholkin irrotus piipusta ei ole ampuma-aselain mukaista korjaamista, joten ampuma-aseesta, joka tuodaan ase-elinkeinonharjoittajalle tällaiseen toimenpiteeseen, ei tarvitsisi tehdä ilmoitusta asetietojärjestelmään.

Tämän pykälän tarkoituksenmukaisuutta on syytä miettiä tarkkaan. Mitä tällä pykälällä haetaan ja kuinka tarpeellista tai aseturvallisuutta lisäävää kirjausten tekeminen oikeasti on.

Tiedosto asekeräilijän ampuma-aseista (nykyisen lain 59§) vs. Asekeräilijät ja sähköinen ilmoittaminen sekä aseluvat

Nykyisen lain 59§ pykälän kumoaminen ei Asealan Elinkeinonharjoittajien mielestä toisi mukanaan mitään hyvää. Asekeräilijät on hyväksytty keräilijöiksi Poliisihallituksen toimesta ja heillä on tiedostonpitovelvollisuus. Pykälän kumoamisen sijaan tiedostonpitovelvollisuutta voitaisiin kehittää, sillä nyt ehdotettu ampuma-aseiden ja niiden olennaisten osien luvittaminen on kustannuskysymys vaikkakin nyt keräilykokoelmaan kuuluvien aseiden luvittaminen tapahtuisi veloituksetta, mutta jatkossa jokainen hankinta edellyttäisi maksullista aselupaa.

Rikoslain 41 luvun 1 §

Poliisin asetietojärjestelmää, johon ase-elinkeinonharjoittajat voisivat sähköisesti nyt tiedostoihin kirjaamiaan ampuma-aselain mukaiset tiedot ilmoittaa, ei ole. Tietoa siitä, minkälaisia investointeja, uusien järjestelmien opettelua, toimintatapojen muutoksia jne. sähköiseen ilmoittamiseen siirtyminen tulee ase-elinkeinonharjoittajilta edellyttämään, ei ole. Nyt ase-elinkeinonharjoittajia koskee tiedostonpitovelvollisuus. Käymiemme keskustelujen pohjalta on nähtävissä, etteivät ase-elinkeinonharjoittajat tule luopumaan tiedostonpidosta vaikka ja kun sähköiseen järjestelmään siirrytään. Epäily järjestelmän toimivuudesta ja huoli omasta oikeusturvasta, ainakin nyt kun mitään tietoa sähköisestä järjestelmästä ei ole, ovat syitä siihen, ettei tiedostonpidosta luopumista nähdä vaihtoehtona. Tässä tilanteessa ehdotammekin, että rikoslain voimaantulolle kirjataan siirtymäaika, jonka aikana on mahdollista varmistua sähköisen järjestelmän toimivuudesta ja luotettavuudesta puolin ja toisin.

Poliisilain 2 luvun 6§

Asealan Elinkeinonharjoittajat ry. ei hyväksy ehdotettua pykälämuutosta. Pelkkä olettaa siitä, että ampuma-asetta, aseiden osaa, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia käytetään väärin, ei voi olla riittävä syy kotietsinnän suorittamiseen. Kotirauhan suoja on kirjattu perustuslakiin ja se on vahva. Onko lakiehdotukseen nyt kirjoitettu ”perusteltu syy olettaa” yhtä kuin ”vahva epäily jo tapahtuneesta rikoksesta”. Ehdotetun pykälämuutoksen perustuslaillisuus on syytä tutkia tarkkaan.

Asealan Elinkeinonharjoittajat ry:n puolesta,

Claes Björkstén
Puheenjohtaja
AAE ry.